

BAŞARILI BİR MİTING --- YA SONRASI?...

M. Kiran

İzmir'de Türk-İş tarafından düzenlenen büyük işçi mitingi demokrasiden yana güçleri sevindirir ve cesaretlendirirken, bugünkü rejim yanlılarını ve doğrudan Hükümetin kendisini ise o denli öfkelenirdi ve kortalttı.

Yönetimin İzmir mitinginden ne denli ürktüğü daha miting başında serpilene olumsuz yaklaşımlarla kendini belli etti. Fesitli baskı ve engellemelerle miting katılımını düşürülmesi için gösterilen çabalar yetmezmiş gibi, miting alanı binlerce resmi-sivil polis tarafından denetim altına alındı. Bariyerler, Alsancak rıhtımına demirlenen hucumbotlar ve havadan uçurulan helikopterlerle bu denetim adeta bir ablukaya çevrildi. Abluka altına alınan kimdi? Ekonomik, demokratik talepleri için hükümeti ve rejimi protesto eden işçi ve emekçiler.

Hükümetin miting karşısında duyduğu öfke, mitingten sonra daha da sertleşti. 65 yurttaş göz altına alındı. Başbakan sayın Özal, miting katıldığı işin ana muhalefet partisi başkanını anayasası suçu işlemekle itham etti.

Yeri geldiği için hemen belirtip geçelim. 1982 anayasasının özgürlükleri yok eden, baskıcı ve ^{evrensel} hukuk normlarıyla bağdaşmayan niteliği bilinen bir şey. Ancak her geçen gün bu anayasanın başka bir marifeti daha ortaya çıkıyor. Bir işçi mitingine katıldığı gerekçesiyle bir parti lideri bu anayasaya göre "suç" işlemiş gibi gösterilebiliyor. Bu nedenle, bu anayasayı yapanlar halkımızı nasıl bir anayasayla karşı karşıya bıraktıkları için sancısız gurur duyuma hakkını kendilerinde göremiyorlardır. Halkımız böyle bir anayasaya müstehak değildir.

Şimdi yeniden asıl konumuza dönelim. İzmir mitinginin demokrasi güçleri açısından sevindirici ve ayırdedici yanırları nelerdir?

Birincisi, 100 bini aşkın işçi ve emekçinin bu eylemi, 6 yıldır süren baskı ve ayırdırmalara, sendikal demokratik hakların yok edilmesine, iş ve yaşam koşullarının sürekli ağırlatılmasına karşı, işçi sınıfımızın uzun süre susturulmıyacağını bir kez daha aşıkça göstermiş olmasıdır.

İkincisi, Türkiye işçi sınıfı ve emekçiler, İzmir'de sadece sıradan bir hak arama eylemiyle kendilerini sınırlı tutmadılar. Dünya işçilerinin evrensel belgisi olan « iş ekme ve özgürlük » diye haykırdılar. Ayrıca, « işçiler elebe genel greve », « hak verilmez alınır », « Hükümet istifa » gibi ve benzeri belpileri yükselterek bugünkü rejime ve hükümete karşı tepkilerini seslendirdiler.

Üçüncüsü, işçi sınıfının, tüm muhalefet güçlerini ortak bir platformda birleştirecek ve ^{patronların,} bugünkü aşırı saltanatına son verecek biricik temel güç olduğu bu, bir kez daha kendini göstermiş oldu. ^{gmitingde}

İşte perici güçleri ve bugünkü rejim yanlılarını öfkelen dirven ve hırçınlaştıran neden budur.

KİM NE DEDİ NASIL
BİR TUTUM ALDI

Şimdi birazda, Türk-İş mitingi ve sonrası için yapıları değerlendirilmelere, çeşitli kuruluşların ve kişilerin mitin karşısında aldıkları tutuma değinmek istiyoruz.

Önce Türk-İş başkanı sayın Sevkî Yılmaz'dan başlayalım. Türk-İş başkanının «Çıkma ların sebebi anayasanın, Sendikalar, Grev ve Lokout kanunlarının hükümleridir»^{mitingte yaptığı konuşmasının} yolundaki sözleri birince en özlu yanını oluşturmuyor. Bu tesbit doğru ve tutarlıdır. Ama bu kadarıyla elbette eksiktir. Yarının sonunda bunu değineceğiz. Ama bu kadarıyla bile bu tesbit ne kadar doğru ve tutarlıysa, sayın Yılmaz'ın miting sonrası yaptığı basın toplantısında, Türk-İş'in daha aktif bir politika yürütmesini isteyen ve bunun sloganlarıyla belli eden bir kesimi kastederek «Bunlar altı yıldır miting yapılamayan Türkiye'de dili işçilerin küçük çaptaki kıskırtmalarıdır» yolundaki sözleri ise o denli yanlıştır. Yaptırmadır.

Bir kez insanlar neden 6 yıldır susmayan mahkum edilmişlerdir. İnsanların 6 yıldır susmak zorunda birer kılışının nedenleri ve sorumluları kimlerdir. İşte asıl üzerinde durulması ve eleştirilmesi gereken yan bunlar olmalıdır. Sevinerek görüyoruz ki insanlarımızı böyle bir karanlık bir suskunluğa iten koşullar ve bu koşulları yaratan sorumluların saptanması tarihin üzerine yıkılacak bir yük almaktan çıkma yolundadır. Bunun belirttikten sonra hemen ilave edelim ki bu noktada Türk-İş tepe yönetiminin defterinin de pek temiz «~~pirüpak~~»^{«pirüpak»} aldığı söylenemez.

Türk-İş yönetimi sendikal demokratik haklar, yok edilirken, işçilerin kahırlı savaşlarıyla elde ettiği kazanımlar bir bir ellerinden alınırken en ufak bir tepki bile göstermekten ısrarla kaçınmıştır. Bugün şikayet konusu olan anayasa ve iş yasa-
mini ilgilendiren yasalar değiştirilirken Türk-İş'in Genel sekreteri Hükümetin çalışma bakanlığı koltuğunda oturuyordu.

Dahası, sayın Selket Yılmazın bupün kabûllenmeye bile işleri anayasaya olumlu oy vermeye şapırdığı unutulmuş değildir.

Biz tüm bunları, geçmişin muhasebesini yapmak ve bupün^{işin} pek de gerekli olmayan bir sendikad hesaplaşmaya kapıyı aralamak için yapmıyoruz. Tam tersi, işlerin aktif ve kararlı savunmalarıyla ve onlara tutarlı bir sendikal önderliğin gösterilmesiyle ancak kaybedilenlerin geri alınabileceğini bilince çıkarmak için yapıyoruz.

Bupün sendikal hareketimizin aktiviteye ve doğru, tutarlı bir önderliğe gereksinimi var.

SHP Genel Başkanı sayın Aydın Güven Gürkan Türk-İş mitingini destekliyen bir tavır takındı ve mitingte yer aldı. Ana muhalefet Partisi Genel Başkanının bir işi mitingine katılmış olması kutsakusuz memnuniyet vericidir. Ancak hemen ilave etmeliyiz. Sayın ~~Gürkan~~ Gürkan, mitingte katılarak gösterdiği bu dayanıklılığı, sendikal demokratik hakların yeniden elde edilmesi yolunda parlamento işi ve parlamento dışı çalışmalarla birleştirip bütünleştirdiği oranda görevini yerine getirmiş olarak kendini görebilir. SHP simdi böyle bir süreçle karşı karşıyadır. Ve işler, demokrasi güçleri tarafından dikkatle izlenmektedir.

Mitingte bir başka muhalefet partisi başkanı daha katıldı. MDP Genel Başkanı sayın Söylemezöplü. Söylemezöplü hem mitingte katıldı, hem de say ismiyle hiç de başkası oranda "yeman" söyledi. "İşler ideolojik kışkırtmaların işine çekiliyor."

5

Hem biraz sulu hem de perçekten «bayart aş» olan bu laflar üzerinde fazla durmaya gerek yok. Gerek yok, çünkü: 12 Eylül rejiminin «korunmaya mazhar» partisinin bugün Türkiye politik yaşamında pek bir kıymeti harbeyesi kalmamıştır da ondan.

Mitingle ilgili bir başka değerlendirmeyi, DISK Genel Sekreteri sayın Fehmi İşıklar yaptı. «Bu miting Hükümetin ekmeğine yapıştıracaktır.» ^{dedi.} Eğer sayın İşıklar, Türk-İş başkanının «Özal teşekkür etsin demokrasi nin varlığına bu miting örnek gösterilebilir» yollu hiç de perçepi yansıtmayan değerlendirmesinden kalbatacak bu açıklamayı yaptıysa «ihtiyatla» karşılanabilir. Ama yine de Türk-İş yönetiminin iktisadî veya hatta «hesaplı» taurıyla 100 binin aşkın işçi ve emekçinin katıldığı bir yığın eylemini birbirine karıştırmamak gerekiyor. Benzer bir olayı hatırlayalım. 1975 yılında yine Türk-İş'in İzmir'de yaptığı genel grev eylemine dönemin DISK yönetimi karşı çıkmış ve eleştirmişti. Bu taurun yanlışlığı bugün çok daha iyi anlaşılıyor. 1975'de yapılan İzmir eylemi işin DISK yönetiminin o günkü tauru ne denli hatalıysa şimdi DISK Genel Sekreteri sayın İşıklar'ın İzmir mitingiyle ilgili değerlendirmesi de bizce o denli hatalıdır.

TÜRK-İŞ BUNDAN SONRA NE YAPMALIDIR

Bizce İzmir eylemi başarıyla sonuçlanan bir işçi eylemi olmuştur. Hep bilinen şeydir. Miting veya herhangi bir eylem amaç değil, tam tersi belli bir amaca ulaşmak için başvurulan araçlardır. İşte emeli Türk-İş'e düşen görev neyi amaçladığını net ve açık bir şekilde ortaya koymasıdır.

(6)

İşsilerin uğrunda savaşımı atılacağı yasadışı talep-
lerinin saptanması ve bu taleplerin işsilerin yapınsal olarak
tartışıp benimsiyeceği bir programın dönüştürmesi gerekir.
Bu programın yasadışı geçmesi işin yeni yeni eylem
dizilerini saptanmalı, işsiler sürekli bir tazyakun
halinde tutulmalıdır. Eğer bu yapılamazsa, şu an-
da sendikal hareketimizde yükselme eğilimi gösteren
potansiyel sabun köpüğü gibi dağılılabılır. Mitingde
elde edilen kazanım yok olabilir. Bunun vebali büyük-
tür. Bu vebalin altında ^{şüpheli olan} bir sendika yöneticisi
kalkamaz.

Bunun hangi talepler öne çıkarılabılır. Bu soruyu Türk-İş-
in mitingde verdiği isimden kalkarak ve bir makalenin sınır-
ları içerisinde bir kaç öneride bulunabiliriz.

Türk-İş «iş» istiyor. «İşsizlikle» mücadele edeceğini
dile getiriyor. Millyonlarca işsiz bulunan bir ülkede
bu talep doğaldır ki sendikal hareketin gündeminde ilk
sıralarda yer alacaktır. Ama Türk-İş'in bu konudaki
yaptığı nedir. Sadece zaman zaman yöneticilerinin
dile getirdiği «emek yoğun yatırımlar» yapılmalı-
dır yollu havaya söylenmiş demeslerdir. «Emek yo-
ğun», yani birim sermayeye oranla daha çok işçinin
istihdamı ^{edileceği} yatırımları. Kim yapacaktır bu yatı-
rımları. Özel sektör mü? Kapitalizmin evrensel yasa-
sıdır. Özel sermaye sadece «daha çok kar» geti-
receği alanlara yatırım yapar. Bu alanlara kayar.
Emek yoğun yatırımları, ancak alt yapı yatırımla-
rı seferberliğine girecek devlet sektörü yerine geti-
rebilir. O halde Türk-İş «iş» istiyorsa ve bunun
savaşımı veriyorsa devletçiliği kararlı bir biçimde
savunmak zorundadır. Türk-İş bunu yapmadığı
gibi, günümüz «liberal» hükümetinin KIT'leri

yerli ve uluslararası şirketlerin yapmalarına peskeş
feten uygulamaları karşısında bile sessiz kalıyor.

Bu bir. İkincisi, işsizliğe karşı mücadelede sendikala-
rın daha kapsamlı bir programının olması gerekiyor.
Örneğin çalışma sürelerinin düşürülmesi gibi. Bugün
batı avrupalı ülkelerinde haftalık çalışma süreleri 40
saatin altındadır, yıllık ücretli izinler ise bir ay ve
daha fazla düzeydedir. Şimdi bu ülkelerde işçi sınıfı
35 saatlik çalışma haftası ve 6 haftalık yıllık ü-
cretli izin talebi için yoğun ve kitlesel bir savaşın
yürütüyor. Ülkemizde ise çalışma süreleri hala çap dışı
bir uygulamayla haftada 48 saat ve yıllık ücret-
li izinler ise çoğunlukla 2 hafta (5 yıla kadar kide-
mi olanlar için) kadardır. Haftalık çalışma sürelerinin
40 saate indirilmesi her 100 kişi çalıştıran yerlerinde
(16,6) kişinin, yıllık izinlerin bir ayın sıkıştırılması ^{ise} (4)
kişinin daha çalışmasını gerekli kılacaktır. Yani bir
işyerinde bu koşullardaki bir çalışma, aynı üretimin
sağlanması için daha her 100 kişiye ilahten 20 işçinin
daha istihdamını zorunlu kılacaktır. kilmaktadır. Bu
bir çırpıda birkaç yüz bin işsizlik kişinin yeni iş
alanakları elde etmesi demektir. Türk-İş işçilere hiçte
yabancı olmayan bu talebin (Geçmiş grevlerin ana arzula-
maz noktalarından bir ^{de} çalışma sürelerinin düşürülmesi talebi
idi) yasama peşmesi için yoğun bir çalışma sürdürme-
di savaşını vermelidir.

Devam edelim. Türk-İş "aş" istiyor. Sürekli «mut-
fağın delindiğini» dile getiriyor. Mutfak perşekten
delinmiştir. İşçilerin satın alma gücü son altı yıldan
yarı yarıya azalmıştır. Yani daha açık bir deyişle
her işçi ailesinin sofrasındaki iki zeytinden biri,

bir kilo kıymanın avarısı, iki ekmeğin bir teki çalınmış gaspedilmiştir. Ama «malumu ilan» etmekle sorun çözümlenmiş olmuyor. İşçilerin ücretleri hangi koşullar nedeniyle böylesine yapılmadı, hırsızlar kimlerdir. Eğer Türk-İş inatlıdır ve güvenlidir bir işçi örgütü olmak istiyorsa bu sorunun cevabını net biçimde işçilere açıklamalıdır. Çözüm yolları göstermelidir. Sadece toplu sözleşmelerdeki ücret artışlarıyla işçi ücretlerindeki bu yıpranmışlık giderilebilir mi? Keskiniz buradan toplu sözleşmeleri küçümsüyorsunuz değildir. Tam tersi bu hakkın daha etkili bir biçimde kullanılmasını gerektiriyor. Ama kabul edelim ki toplu sözleşmelerle elde edilen ücret artışı o yılki enflasyon artışının tahribatını bile karşılamıyor. İşçiler her geçen gün biraz daha yoksullaşıyor. Bu nedenle Türk-İş yönetimi, «işçi ücretlerinin, memur maaşlarının ve asgari ücretin günün koşullarına göre farklı biçimde değişmesini ve yeniden belirlenmesini» gündeme getirmelidir. Ücretlerin yeniden belirlenmesi doğrudan «politik» bir talebe dönüştürülmeli, hükümetin, partilerin, ve tabii en başta işçilerin önüne sürülmelidir.

Mutfaktaki delik ancak böylesi aktif bir çabayla kapanabilir.

Türk-İş «özgürlükler» in sağlanmasını istiyor. Sendikal demokratik hakların ayak edilmişliğini dile petiriyor. Simdi sormak gerekiyor. Anayasanın 51-54'ünce maddelerinin ve sendikalar, toplu sözleşme ve prev yasasının değişmesi gerçek anlamda sendikal, demokratik özgürlükleri geri petirmeye yeterlidir. Bu soruya olumlu yanıt vermek, eğer art niyet taşıyorlarsa saflıktan öte siyasi körlük olur.

(9)

Çünkü tüm haklar pibi, sendikal haklar da ancak genel demokratik bir ortamda özgürce kullanılabilir. Eğer ülkede demokrasi yoksa veya kısıtlıysa, en mükemmel bir yasa bile çoğunlukta unutulmuş bir sakıdaki süs bittisi kadar bir anlam taşıyabilir.

Türk-İş inatlıdır ve püvenidir bir işi örgütü alarak gerçek anlamda demokrasiyi ve özgürlükleri savunuyorsa, herşeyden evvel demokratik bir anayasa için mücadeleye vermelidir. 1982 anayasasına dayanarak çıkarılmış tüm yasaların demokratik bir anayasaya uygun düzeyde şekilde yeniden ele alınmasını ve değiştirilmesini savunmalıdır.

Özgürlükler böylesi bir perspektifte ele alınırsa ancak kararlı bir savunudan söz edilebilir.

Sonuç olarak fannı söylemeliyiz. Türk-İş a iş, etmek, özgürlük» belpisini işlediği anlamda uygun biçimde ve özünü boşaltmadan, işsileri harekete getirecek bir savaşın aracı olarak kullanmak istiyorsa, yukarıda bir kaç örneğini verdiğimiz taleplerle bunu örmeli ete temize büründürmelidir.

1986 yılının kaybedenlerin yeniden kazanılacağı bir ^{atılım} yılı olması ^{ancak} isteniyorsa böyle davranılmakla, davranmakla ~~olmakla~~ olabilir.